

Juan Emilio Prades Bel

GENT I TREBALL,...UN DIA PASSAT PER AIGUA

- Per als habitants que al llarg de tot el segle XIX i primera meitat del segle XX varen poblar les terres del Maestrat Històric, i les altres comarques del nord de Castelló, varen representar ser uns temps deficils i una època dura de viure.

- Laboralment, la majoria d'estes persones s'han caracteritzat per la dedicació quasi exclusiva al cultiu de la terra i varen viure del camp i per a el camp, es el temps que podem nomenar "temps de la agricultura", va ser una època en que es va transformar, construir, distribuir i ordenar el territori tan peculiar, que avui dia encara podem contemplar, eixes emprentes si ens fixem encara son visibles per les valls, barrancs, per d'alt de les serres, als vessants, i en altres indrets de la accidentada orografia castellanenca.

- Debem de saber contemplar el seu treball i no ens tendria que deixar indiferents, i per feros una idea debem de pararnos a observar, i fixartnos en les omnipresents i semi derruides parets de pedra seca que es veuen per tot arreu, i que decoren i en el seu dia varen ordenar bona part del peculiar i singular territori del que gaudim, val a dir que la província de Castelló es la segona província més muntanyosa d'Espanya, i tal volta siga la mes bonica, gracies entre moltes altres coses a l'imprenta cultural i etnològica que ens han deixat els nostres predecesors a força de sang, coratge i sufriment.

¡Déu apreta,... pero no ofega!...dita amb la que es solien conformar.

- Valga com a exemple el treball que varen realitzar amb la pedra seca, encara avui dia les solcides de les abandonades i malmeses feixes delaten la petjada i el treball d'eixos Titans tan propers a nosaltres... els seus descendents i hereus que som, i deurfem de saber preservar la seua memòria en agraïment a ells.

- Cal esmentar que per estes generacions no havia temps lliure, ni el coneixien, ni sabien lo que ere,...eren molt treballadors, el treball sempre els estava esperan i tenien cita diaria amb ell, avui dia es fa molt dificil poder entendre eixa mentalitat, pero ells no coneixien res mes, i buscaben el seu porvenir i la seua manutenció de la millor manera que sabien o que podien,...era gent amb cor de ferro, i d'els que ja no en queden molts...i avui dia molts de "natros" en riem d'eixes suors, pero eixe treball a molts dels que sen riuen, avui dia els a fet rics, tot a costelles d'els seus progenitors, aguelos i tatarabuelos,... ells sí que sabien lo que valie guanyar un duro.

- Sens pot passar pel cap, que el seu treball va ser un esforç inútil,...cert es que a partir dels anys seixanta va canviar el model económic, i es varem obrir la porta a Europa, al món i a una nova Era: revolucio industrial, impuls comercial, impacte turistic... i va comensar a substituirse el treball rural, per la boiant industrialització, que emergia als voltants de les grans ciutats, que disposaven de bones comunicacions per terra, mar i aire.

- Tot el enrenou social del progrés cap a la societat de consum va comportar un abando progresiu del camp cap a zones urbanes, sobre tot la gent jove emigraren a la recerca d'uns millors recursos econòmics i una vida més asenyorà,... la aparició masiva de vehicles i de mecàniques per poder roturar els camps van anar fent

inviabls treballar eixes noves terres tan agrestes que tan sols podien accedirse amb pota de ferradura (caballeries), i varen deixar de ser rentables treballar moltes terres perque no es podia entrar amb el tractor.

-El sufriment dels nostres familiars va ser colosal, i varen treballar de sol a sol, i dia tras dia...i mai varen tindre cap dia de festa...amb una sola excepció els dies que plovia, eixe dia era "un dia passat per aigua", volien dir que no podrien fer res,..."avui no ens guanya-